

Blodplet – *Tyria jacobaeae*, nu fast del af den fynske fauna

Otto Buhl

Gennem flere end 100 år har der oftest med lange mellemrum været fund af denne næsten eksotiske sommerfugl i distrikt F, der med sine advarselsfarver sort & rød signalerer, at den er giftig og ubehagelig at æde. Vi har kendskab til fund fra følgende steder :

Odense, ? - Tommerup, ? - Sønderby, 1899 - Rislebæk v. Fåborg, 1933 - Knagelbjerg Skov, 1937 - Tåsinge, 1940 - Fynshoved, 1964 - Nellemose, 1970 - Grøften, 1992 - Orelund Skov, 1992 - Dærup, 1993 - Lunge Bjerger, 2001 & 2004 - Brahesborg, 2003 - Sandholt-Lyndelse, 2003 - Helnæs, Bobakke, 8 la. 2003 & imagines og la. 2004 - Ørslev Bjerger, 2004 - Sønder sø, 2004 - Galsklint, 2004 - Hårby, 2004 - Stige, 2004 - Storeø v. Næra Strand, 2004.

Som det fremgår, er det på den vestlige halvdel af Fyn fundene er gjort, frem til en linje fra Odense Fjord til Fåborg, og det hænger naturligt sammen med artens danske hovedudbredelse i Jylland.

Den karakteristiske larve på Eng-Brandbæger
F: Helnæs, Bobakke, 24.vii.2004 (O. Buhl). Foto OB.

Samling larver af *T. jacobaeae*. F: Helnæs, Bobakke, 24.vii.2004, Eng-Brandbæger. Foto OB

I de 50 år fra 1940 til 1992 er sommerfuglen kun registreret 2 gange, mens arten til sammenligning siden årtusindeskiftet er ekspanderet voldsomt ud over øen. Nu er det ikke kun fund af imagines om dagen og om natten, men også af larver i stort antal på 3 lokaliteter i det sydvestlige Fyn. Sommerfuglen er kommet til lys i Lunge Bjerge, 2001, Sandholt-Lyndelse, 2003 og i Hårby og Stige, 2004. Det vil blive spændende at følge, om arten fortsat vil sprede sig på Fyn og forblive bofast i distriktet, eller om den vil forsvinde igen.

Larven, der er let at kende med de gule og sorte tværbånd (gul & sort er også advarselsfarver for giftighed), lever oftest selskabeligt i juli-august på Eng-Brandbæger (*Senecio jacobaea*); der kan ofte være omkring 40 larver på en veludviklet plante. Æggene bliver tilsyneladende afsat meget koncentreret på planterne, da larverne tit sidder tæt sammen på få planter, og de virker her meget udsatte for fjenders angreb. Markens dyr æder ikke Eng-Brandbæger på grund af dens indhold af ubehagelige eller direkte giftige stoffer, dette kemiske forsvar udnytter larven og sommerfuglen, da det optages fra planten via larven. Larven bliver ubrugelig for snyltere og i det hele taget ubehagelig at æde.

Jacobaeae følger værtsplanten, og det betyder, at sommerfuglen forekommer både på fugtige og på tørre lokaliteter dvs. på våde enge og tørre bakker og skrænter.

Sommerfuglen flyver i juni, og hannen er let at jage op af vegetationen, mens hunnen ikke så gerne flyver og da kun et kort stykke. At det er hannen, der udviser størst flyvelyst, gør sig gældende om natten, hvor det mest er hanner, der kommer til lyset helt

inde i villahaverne i byerne. Når man ser artens noget ubehjælpssomme måde at flyve på, er det bemærkelsesværdigt, at dyrene trods alt flyver så langt omkring om natten. Denne trang til natlige udflugter har gjort, at Fyn med års mellemrum har haft indflyvning over Lillebælt af eksemplarer fra det jyske.

Parti fra findestedet på F: Helnæs, Bobakke, 24.vii.2004. Foto OB

Tyria jacobaeae -han. EJ: Klostermølle v. Mossø, 3.vi.1959 (O. Buhl). Vingefang 38 mm. Foto OB

Årsagen til artens nuværende fremmarch på Fyn, kan jo være noget så banalt, som at der i forsommeren 2003, foruden hanner, også er kommet tunge ægbærende hunner flyvende over bæltet, måske på grund af at visse optimale vejrtilstande i artens hovedflyveperiode/klækningsperiode har været opfyldt dette år.

Hvis man derfor kigger på DMI's oversigt over vejret i juni 2003, vil følgende ses :

1. Månedsmiddeltemperaturen var $15,8^{\circ}\text{C}$ - det er $1,5^{\circ}$ over normalen.
2. Månedens højeste temperatur på 28° blev registreret i Sønderjylland den 4. juni !!

Især den sidste oplysning om Sønderjylland den 4. juni, - lige i de dage hvor *T. jacobaeae* normalt klækker, lyder meget besnærende og virker som fod i huse. Det er dermed endog meget sandsynligt, at arten er sværmet ud fra et sted i det sydjyske i de varme første junidage i 2003 og bl.a. havnet på Helnæs.

Hvis man ser på vejret for juni 2002, falder månedens højeste temperatur dette år - $32,4^{\circ}$ - også i Sønderjylland, men 14 dage senere, nemlig den 18. juni. Det forekommer at være lidt for sent til, at en ægfylt hun, så langt henne på måneden, stadig kan være klar til en udflugt til Helnæs. Blodplet har nemlig en kort flyvetid, men helt udelukkes kan muligheden naturligvis ikke.

Konklusionen må dog være, at *Tyria jacobaeae* er migreret over verdenshavet til Fyn i de første dage af juni 2003.

2 larver af *T. jacobaeae* godt i gang med at æde kurvene på Eng-Brandbæger. Foto OB